

Sygn. akt: I Ns 37/15

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Rejonowy w Jędrzejowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Katarzyna Wysoczyńska

Protokolant: st. sekr. sądowy Dagmara Pałka

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2015 r. w Jędrzejowie na rozprawie

sprawy z wniosku Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej im F. S. w G.

z udziałem R. S., Banku (...) S.A. w W. Oddział w (...) S.A. Oddział Gospodarowania (...) w K.

o stwierdzenie nabycia praw do spadku po L. S.

postanawia:

I. oddalić wniosek R. S. o zatwierdzenie uchylania się od skutków prawnych braku złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po L. S.

II. stwierdzić, że spadek po L. S. s. E. i R. zmarłym dnia 26 maja 2012 roku w K., ostatnio stale zamieszkałym w J., na podstawie ustawy nabył w całości syn R. S.

III. odstąpić od obciążania uczestnika R. S. kosztami postępowania należnymi wnioskodawcy i uczestnikom Bankowi (...) S.A. w W. Oddział w (...) S.A. Oddział Gospodarowania (...) w K.

Sygn. akt I Ns 37/15

(...)

Postanowienia z dnia 28 maja 2015 roku

W dniu 22 stycznia 2015 roku (...) im. (...) w G. złożyła do tegoż Sądu wniosek stwierdzenie nabycia spadku po L. S. zmarłym dnia 26 maja 2012 roku.

Jako uczestnika postępowania wskazano R. S..

W dniu 12 marca 2015 roku uczestnik R. S. złożył o odrzucenie spadku po L. S.. W uzasadnieniu swego wniosku wskazał, że po śmierci ojca odziedziczył długi, których nie jest w stanie spłacić z uwagi na swoją sytuację majątkową i leczenie psychiatryczne (k. 32).

Postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2015 roku wezwano do udziału w sprawie (...) S.A. Oddział Gospodarowania (...) w K. (k. 42).

Postanowieniem z dnia 20 maja 2015 roku wezwano do udziału w sprawie Bank (...) S.A. Oddział w J. (k. 61).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26 maja 2012 roku zmarł w K. L. S. s. E. i R.. Ostatnio stale przed śmiercią zamieszkiwał w J..

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu (k. 6), zapewnienie spadkowe (rozprawa z dnia 10 marca 2015 rok).

Jako spadkobierców ustawowych zostawił syna R. S.. L. S. zmarł jako rozwiedziony, nie miał żadnych innych poza R. S. dzieci małżeńskich, pozamałżeńskich czy też przysposobionych. Nie zostawił testamentu. Jego spadkobierca ustawowy nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia i nie został uznany za niegodnego dziedziczenia. Po jego śmierci nie był sporządzany protokół poświadczenia dziedziczenia.

Dowód: zapewnienie spadkowe (rozprawa z dnia 10 marca 2015 roku), odpisy skróconych aktów stanu cywilnego (k.6, 21).

L. S. pozostawił długi w (...) im. (...) w G., (...) S.A. Oddział Gospodarowania (...) w K. i Banku (...) S.A. Oddział w J..

R. S. wiedział o długach ojca, z którym mieszkał do śmierci.

Dowód: akta, pismo (k. 59), zeznania uczestnika R. S. (rozprawa z dnia 28 maja 2015 roku), akta sygn. I Ns 357/12, akta sygn. I Ns 366/11, akta sygn. Km 1685/12, Km 1358/12 i km 3907/11.

W dniu 31 maja 2012 roku R. S. złożył do tut. Sądu wnioski o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po L. S.. Pomimo kilkakrotnych wezwań, uczestnik nie stawiał się do Sądu celem odebrania od niego oświadczenia. Wobec powyższego postanowieniem z dnia 26 października 2012 roku tut. Sąd zawiesił postępowanie, a następnie postanowieniem z dnia 6 listopada 2013 roku umorzył postępowanie. R. S. osobiście odebrał postanowienie z dnia 6 listopada 2013 roku.

R. S. nie stawiał się na wezwania w sprawie, jak również nie odbierał wezwań, albowiem po złożeniu wniosku do Sądu wyjechał z J. i nie wskazał innego adresu dla doręczeń.

Dowód: akta Sądu Rejonowego w Jędrzejowie sygn. I Ns 357/12.

R. S. ma 35 lat, jest zarejestrowany jako bezrobotny, bez prawa do zasiłku, otrzymuje z opieki społecznej talony do sklepu na zakup żywności. Nie ma żadnych dochodów.

Dowód: zaświadczenia (k. 27, 36, 37 i 38), zeznania ucznia R. S. (rozprawa z dnia 28 maja 2015 roku).

Sąd zważył co następuje:

Sąd przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy miał na względzie treść przepisu art. 670 § 1 kpc, zgodnie, z którym Sąd z urzędu bada kto jest spadkobiercą, a w szczególności czy spadkodawca pozostawił testament.

Zgodnie z przepisem art. 926 § 1 kc powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. W przypadku, gdy spadkodawca nie sporządził testamentu dziedziczenie wynika z ustawy. Niewątpliwym jest w niniejszej sprawie, że L. S. nie zostawił testamentu, co wynika ze złożonego zapewnienia spadkowego. Zatem dziedziczenie po nim następuje wg porządku wynikającego z ustawy.

Zgodnie z przepisem art. 931 § 1 kc w pierwszej kolejności powołane do spadku z ustawy są dzieci spadkodawcy i jego małżonek, dziedziczą oni w częściach równych.

Jak wynika z zapewnienia spadkowego L. S. pozostawił po sobie jedyne syna R. S., nie pozostawił żadnych innych dzieci małżeńskich, pozamałżeńskich czy też przysposobionych. R. S. nie odrzucił skutecznie spadku po ojcu, nie zrzekł się dziedziczenia i nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Sąd na podstawie zapewnienia spadkowego oraz odpisów aktu stanu cywilnego doszedł do przekonania, że R. S. dziedziczy w całości po L. S. jako jego jedyny syn. Orzekając w tym względzie w pkt II postanowienia Sąd miał na uwadze przepis art. 931 § 1 kc.

Jeżeli chodzi o wniosek R. S. w zakresie zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych braku złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, to nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 1019 § 1 kc w zw. z § 2 jeżeli spadkobierca pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie, może uchylić się od skutków braku takiego oświadczenia, a w takim wypadku stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed Sądem
- spadkobierca winien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy go odrzuca.

Uchylenie się od skutków prawnych braku oświadczenia wymaga zatwierdzenia przez Sąd.

Wskazany przepis należy rozpatrywać łącznie z przepisami części ogólnej kodeksu cywilnego, w szczególności przepisem art. 84 kc, który dotyczy błędu.

Ze wskazanego przepisu wynika, że błąd musi dotyczyć czynności prawnej i być błędem istotnym. Udowodnienie błędu spoczywa na spadkobiercy żądającego zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych braku złożenia oświadczenia w terminie.

Błąd dotyczący oświadczenia o odrzuceniu spadku, to błąd co do osoby spadkodawcy, co do tytułu powołania lub przedmiotu spadku. W tym ostatnim wypadku chodzi o brak wiedzy spadkobiercy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego, z zastrzeżeniem że nie jest to brak staranności po stronie spadkobiercy czy też jego lekkomyślność (Elżbieta Skowrońska – Bocian „Komentarz do kodeksu cywilnego, część czwarta – spadki” Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis Warszawa 2002 rok; „Kodeks Cywilny – komentarz” pod red. Z. Resicha Wydawnictwo Prawnicze Warszawa 1972 rok). Nie jest bowiem błędem niezajomość przedmiotu spadku związana z brakiem staranności po stronie spadkobiercy w ustaleniu rzeczywistego stanu majątku, w tym istnienia długów, w takim wypadku brak jest możliwości uchylenia się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku (postanowienie SN z dnia 30 czerwca 2005 roku IV CK 799/04 OSNC 2006/5/94; postanowienie SN z dnia 18 marca 2010 roku V CSK 337/07 lex 677786; „Komentarz do kodeksu cywilnego, część czwarta spadki pod red. A. Kidyba lex).

Z błędem istotnym w przypadku braku oświadczenia o odrzuceniu spadku mamy do czynienia wtedy, gdy zachodzi przypuszczenie, że gdyby spadkobierca nie działał pod wpływem błędu, to złożyłby w terminie oświadczenie o odrzuceniu spadku.

Zgodnie z przepisem art. 88 § 2 kc uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych braku złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku wygasa z upływem 1 roku od dnia jego wykrycia. Jest to termin zawity po upływie, którego wygasa uprawnienie do skorzystania z możliwości uchylenia się od skutków prawnych braku złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie, termin ten nie podlega przedłużeniu czy też przerwaniu („Kodeks cywilny, komentarz, część ogólna” pod red. P. Księżaka i M. Pyziak – Szafnickiej – lex)

W niniejszej sprawie niespornym było to, że R. S. nie złożył w terminie 6 miesięcy od dnia śmierci swego ojca oświadczenia o odrzuceniu spadku w przepisanej prawem formie (art. 1015 §1 kc).

Uczestnik wiedział od początku o śmierci swego ojca, wiedział także o jego długach, co sam przyznał i co wynikało między innymi z dokumentów dołączonych do wniosku w sprawie sygn. akt I Ns 357/12. Zatem miał możliwość złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie do 26 listopada 2012 roku. Mógł to zrobić zarówno przed Sądem, jak i u notariusza.

W ocenie Sądu uczestnik nie składając oświadczenia o odrzuceniu spadku po ojcu nie działał pod wpływem błędu, zatem nie mógł uchylić się od skutków prawnych braku złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po ojcu.

W ocenie Sądu wnioskodawca nie dochował należytej staranności w czynnościach związanych ze złożeniem stosowanego oświadczenia, albowiem po złożeniu wniosku z dnia 31 maja 2015 roku wyjechał z J., nie wskazując jednocześnie innego adresu dla doręczeń. Nadto w trakcie wyjazdu nie skontaktował się z Sądem celem ustalenia losów swego wniosku, a wreszcie gdy Sąd umorzył stepowanie w listopadzie 2013 roku nie ponowił swego wniosku, nie złożył zażalenia. W ocenie Sądu uczestnik poza napisaniem pisma do Sądu w dniu 31 maja 2012 rok, nie zrobił nic, aby skutecznie złożyć oświadczenie

o odrzuceniu spadku po ojcu, mimo, że wiedział o długach spadkowych.

Podstawą do zatwierdzenia oświadczenia R. S. nie mogła być też jego bardzo trudna sytuacja majątkowa.

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w pkt I sentencji postanowienia.

Na marginesie należy tylko dodać, że nawet przyjmując najbardziej życzliwą interpretację stanowiska uczestnika, przy przyjęciu braku jego świadomości w zakresie konieczności stawienia się w Sądzie celem złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, to należy wskazać, że mógł on ponowić swój wniosek od dnia 25 listopada 2013 roku, kiedy dowiedział się

o tym, że postępowanie w sprawie jego wniosku w sprawie sygn. akt I Ns 357/12 zostało umorzone. Zatem termin do złożenia wniosku o uchylenie się od skutków braku złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku upłynął w dniu 25 listopada 2014 roku, zatem jego wniosek z dnia 12 marca 2015 roku był spóźniony.

O kosztach orzeczono w pkt III postanowienia na podstawie art. 520 §1 kpc i art. 102 kpc mając na uwadze bardzo trudną sytuację majątkową uczestnika, który nie pracuje, nie ma żadnych dochodów i korzysta z pomocy opieki społecznej w zakresie talonów żywnościowych. Ma on także liczne długi, które odziedziczył po ojcu.

Rozstrzygnięcie zgodnie z pkt II postanowienie było nadto korzystne dla wierzycieli L. S., którzy teraz będą mogli dochodzić spłaty długów spadkowych od uczestnika, zatem należało uznać, że to wnioskodawczyni i uczestnicy Bank (...) S.A. oraz (...) S.A (...) byli zainteresowani przeprowadzeniem tej sprawy i takim właśnie rozstrzygnięciem jakie zapadło.

W ocenie Sądu z uwagi na powyższe okoliczności należało odstąpić od obciążania uczestnika R. S. kosztami postępowania należnym i wnioskodawcy oraz Bankowi (...) S.A. oraz (...) S.A. (...) w K..